

دانشگاه علوم پزشکی و
خدمات بهداشتی درمانی استان اردبیل

دانشکده پزشکی

پایاننامه برای دریافت درجه دکترای پزشکی

عنوان:

بررسی تاثیر استرس های روحی روانی بر ابتلا به سکته مغزی در بیمارستان های
آموزشی اردبیل در سال ۸۲-۸۱ (مطالعه مورد - شاهدی)

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر داریوش سوادی اسکویی

استاد مشاوره:

جناب آقای دکتر پرویز مولوی

پژوهش و نگارش:

لیلا محمدزاده

تقدیم به :

آنهایی که آزادیمان را مدیونشان هستیم :
سیمرغ صفتانی که با بالهای خونین به قله شهادت رسیدند .
و در راه دین و میهن از جان عزیزشان گذشتند
قسم به خون پاکشان که تا هستم ، ادامه دهنده را هشان خواهم بود.

تقدیم به :

برادر شهیدم ؛ شهید بهمن محمدزاده ، که اسوه ی ایثار ،
پایمردی و آزادگی بود.

تقدیم به :

مادرم که همواره با فداکاری و مهربانی ، مرا در رسیدن به اهدافم یاری کرده است .
و روح پدر بزرگوارم ، که اولین معلم من در زندگی بوده است .

تقدیم به :

برادران و خواهران عزیز و بزرگوارم

تقدیم به:

استاد ارجمندم، جناب آقای دکتر سوادی اسکویی که

مرا در تهیه این پایان نامه راهنمایی فرمودند.

تقدیم به:

جناب آقای دکتر مولوی که به عنوان مشاور، مرا یاری کردند.

تقدیم به:

سرکار خانم امینی ثانی که با بردباری و دلسوزی، راهنمای من بودند.

تقدیم به:

سفیدپوشان جامعه پزشکی،

و تمامی بیمارانی که در بالین آنها درس آموختیم.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	- خلاصه
۱	- مقدمه و هدف
۱	- مواد و روشها
۲	- نتایج
۲	- واژه های کلیدی
۳	فصل اول - کلیات
۴	مقدمه و اهمیت موضوع
۵	کلیات
۶	- هدف اصلی
۶	- اهداف فرعی
۶	- فرضیات
۷	فصل دوم: بررسی متون و مطالعات انجام شده
۸	۱- تعریف CVA
۹	۲. انواع CVA
۱۱	۳. علایم و نشانه های کانونی
۱۳	۴. اتیولوژی ایسکمی کانونی مغز
۱۳	- اختلالات عروقی
۱۶	- اختلالات قلبی
۱۷	- اختلالات هماتولوژیک
۱۹	۵. ریسک فاکتورهای CVA
۲۲	۶. یافته های بالینی
۲۳	۷. معاینه فیزیکی
۲۶	۸. بررسی های تشخیصی
۲۷	۹. تشخیص افتراقی
۲۹	۱۰. درمان CVA
۳۱	۱۱. تعریف استرس

۳۱	.....	۱۲. مشخصات وقایع استرس زا
۳۵	.....	۱۳. واکنش به تجربیات پراسترس
۳۸	.....	۱۴. تاثیر استرس بر سلامت عمومی در وقوع بیماری ها
۴۰	.....	۱۵. روش های مقابله با استرس و تاثیر درمانی آنها
		۱۶. تاثیر استرس بر همودینامیک مغز و ریسک فاکتورهای CVA
۴۶	.....	مثل فشار خون بالا
۴۸	.....	۱۷. تاثیر استرس و سایر مشکلات روحی روانی بر CVA
۵۰	.....	۱۸. تاثیر استرس بر سیر بهبود بیماری ها
۵۲	.....	فصل سوم : موادروش ها
۵۳	.....	- روش مطالعه و روش جمع آوی اطلاعات از جامعه اماری
۵۴	.....	- توضیحات مربوط به پرسشنامه
		- نمونه پرسشنامه
۵۹	.....	فصل چهارم : نتایج
۶۰	.....	نتایج توصیف و تحلیلی و جداول و نمودارها
۶۹	.....	فصل پنجم : بحث و نتیجه گیری
۷۶	.....	پیشنهادات
۷۷	.....	خلاصه انگلیسی واژه های کلیدی
۷۸	.....	فهرست منابع

ضمایم

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۶۵	جدول ۱-۴ مشخصات دموگرافیک آزمودنی های مطالعه
۶۶	جدول ۲-۴ توزیع عوامل خطر سکته مغزی در آزمودنی های مطالعه
۶۶	جدول ۳-۴ جدول ارتباط زمانی CVA و استرس روحی روانی
	جدول ۴-۴ میانگین و انحراف معیار وقایع مربوط به زندگی در
۶۷	آزمودنی های مطالعه
	جدول ۵-۴ میانگین و انحراف معیار اجزای پرسشنامه GHQ
۶۷	در آزمودنی های مطالعه
	جدول ۶-۴ نمره استرس در کل آزمودنی ها و آرزوهای دارای
۶۷	فشار خون بالا و بیماری قلبی
	جدول ۷-۴ میزان افسردگی در آزمودنی های دارای ریسک فاکتور
۶۸	فشار خون یا دیابت و بیماری قلبی
	جدول ۸-۴ میزان اختلال عملکرد اجتماعی در افراد دارای ریسک
۶۸	فاکتور بیماری قلبی و فاقد آن

فهرست علائم اختصاری

- 1) AF= Atrial Fibrillation
- 2) ASD= Atrial septal Defect
- 3) CHD= Coronary Heart Disease
- 4) CHF= Congestive Heart Failure
- 5) CNS= Central Nerves system
- 6) CT Scan= computeraized Tomography
- 7) CVA= cerebrovascular Accident
- 8) DM= Diabetes Mellitus
- 9) ECG= Electrocardiography
- 10) EEG= Electroencephalography
- 11) GHQ= General Health Questionnaire
- 12) HTN= Hypertension
- 13) ICH= Intra cranial Hemorrhage
- 14) ICP= Intra cranial Pressure
- 15) INR= International Normalized Ratio
- 16) MI = Myocardial Infarction
- 17) MRI= Magnetic Resonance Imaging
- 18) OCP= oral contraceptives
- 19) PTSD= post - traumatic stress disorder
- 20) RIND= Reversible Ischemic Neurological Deficit
- 21) TCD= Trans cranial Doppler
- 22) TIA= Transien Ischemic Attack
- 23) SAH= Sub Arachnoid Hemorrhage
- 24) PTT= Partial protrombing Time

خلاصه

مقدمه و هدف:

سکته مغزی یک اختلال نسبتاً شایع در جوامع صنعتی است با توجه به شواهد بالینی و باور عمومی جامعه بسیاری از افرادی که دچار سکته مغزی می‌شوند معمولاً بدنبال فشارهای روحی و مشاجرات لفظی دچار سکته می‌شوند.

بنابراین مطالعه حاضر با هدف بررسی ارتباط استرس‌های روحی روانی بر ایجاد سکته مغزی به شیوه مورد شاهدهی طراحی می‌گردد تا با شناسایی عوامل روحی روانی موثر بر وقوع سکته مغزی بتوان برنامه‌های اخلاقی در جهت کاهش استرس‌ها یا حمایت‌های مورد نظر از این افراد از وقوع سکته کاست.

هدف تحقیق حاضر عبارت بود از تعیین تاثیر استرس‌های روحی بر وقوع سکته مغزی.

مواد و روش‌ها:

این مطالعه به روش مورد شاهدهی بر روی ۱۵۰ فرد مبتلا به سکته مغزی به عنوان گروه مورد و متناسب با آن ۱۵۰ بیمار غیر مبتلا به سکته مغزی با پرسش نامه‌های استاندارد شده هولمز و راهه و پرسشنامه سلامت عمومی (GHQ) ۲۸ گزینه‌ای برای بررسی میزان استرس انجام شد. سپس داده‌ها پس از کدگذاری توسط نرم‌افزار رایانه‌ای spss تحت ویندوز مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت همچنین از جداول فراوانی برای توصیف دو گروه مورد و شاهد استفاده شده است و از آزمون‌های آماری نظیر کای دو برای متغیرهای کیفی و آنالیز واریانس و t-test برای متغیرهای کمی استفاده شده است.

نتایج

نمره کلی استرس براساس پرسشنامه هولمز و راهه در افراد گروه مورد ۱۰/۷ و در گروه شاهد ۸/۹ بود که طبق معیار $t = ۲/۰۸$ و $p = ۰/۰۰۴$ معنی دار بود یعنی رابطه‌ای بین افزایش میزان استرس و افزایش میزان سکته مغزی وجود دارد میزان افسردگی براساس پرسشنامه GHQ در افراد گروه مورد ۳۴/۵۳ و در گروه شاهد ۲۸/۳۷ بود که طبق آزمون $t = ۲/۰۲$ و $p = ۰/۰۴$ معنی دار بوده یعنی میزان افسردگی در گروه مورد بیشتر از گروه شاهد بوده است و این اضطراب و جسمانی سازی و عملکردهای اجتماعی (۳ آهیم دیگر پرسشنامه GHQ) معنی دار نبود.

بحث

ما می‌توانیم استرس روحی را در کنار سایر ریسک فاکتورهای CVA مطرح کنیم استرس چه با ارتباط مستقیم و چه به صورت غیر مستقیم مثل افزایش فشار خون و افزایش بیماری قلبی می‌تواند ریسک سکته مغزی را افزایش دهد مطالعات بیشتر در زمینه مکانیسم این ارتباط لازم است صورت گیرد.

کلمات کلیدی: استرس، سکته مغزی، افسردگی، اضطراب

فصل اول

مقدمه و کلیات

مقدمه و اهمیت موضوع:

سکته سومین علت شایع مرگ در ایالات متحده و شایع ترین اختلال ناتوان کننده نورولوژیک است. بروز آن با افزایش سن بالا می رود و در مردان قدری شایع تر از زنان است. فاکتورهای خطر شناخته شده شامل هیپرتانسیون سیستولیک و دیاستولیک، هیپرکلسترولمی، سیگار، مصرف بالای الکل و استفاده از قرص های جلوگیری از بارداری است. (۱)

نتیجه تحقیقات نشان داده که استرس طول کشیده و فاکتورهای اجتماعی اقتصادی نامناسب منجر به مکانیسم های نوروبیولوژیکال (از جمله تاثیر بر همودینامیک جریان خون مغز و تسریع پروسه آترواسکلروز عروق مغزی) مختلف شده و باعث افزایش ریسک سکته مغزی می شوند (۲).

به خوبی مشخص شده که حدود ۳۰٪ قربانیان سکته مغزی از افسردگی متعاقب آن رنج می برند و روند بهبودی آنها بسته به درجه اختلال خلقی تحت تاثیر قرار می گیرد (۳). مطالعات اپیدمیولوژیک چندی، ارتباط مثبت بین استرس های روانی و خطر بیماری عروق کرونر (CHD) را نشان داده اند (۴). ولی ارتباط سکته مغزی با استرس های روانی کمتر مطالعه شده است و نیز نتایج حاصل از آن ثابت نبوده و برخی مطالعات آن نیز محدودیت متدولوژیک داشته اند. یک مطالعه آینده نگر در آمریکا بر روی افراد مسن به ارتباطی در این خصوص دست نیافت (۵). در مطالعه دیگری میرایی استروک^۱ در افراد با علایم افسردگی بعد از کنترل محذوش کننده های بالقوه افزایش یافت. (۲) نتایج حاصل در آخرین مطالعات انجام شده در این خصوص حاکی از آن است که فشارهای روانی به عنوان یک شاخص استروک کشنده مطرح است و برای سکته مغزی غیر کشنده و TIA مطرح نیست. (۶)